Francke, A., Verkleij, K., Koopman-van den Berg, D.J.E.M. Leernetwerken wijkverpleging: samenwerking tussen docenten en wijkverpleegkundigen slaat aan. Tijdschrift Maatschappij en Gezondheid: 2017, 17(1), 28-30

Postprint Version	1.0
Journal website	samenwerking_tussen_docenten_wijkverpleegkundigen.pdf
Pubmed link	
DOI	

This is a NIVEL certified Post Print, more info at http://www.nivel.eu

Leernetwerken wijkverpleging: Samenwerking tussen docenten en wijkverpleegkundigen slaat aan

ANNEKE FRANCKE, KARLIJN VERKLEIJ EN DORINE KOOPMAN-VAN DEN BERG

Wijkverpleegkundigen moeten weer de spil in de zorg zijn in de wijk. In het najaar van 2015 zijn er tien leernetwerken gestart, waarin wijkverpleegkundigen en hbo-v-docenten samen werken aan hun competenties die nodig zijn voor het 'nieuwe' werken in de wijk. Dit artikel beschrijft de stand van zaken in de netwerken en de meerwaarde voor wijkverpleegkundigen én de opleidingen.
Eind 2015 gingen zo'n veertig thuiszorgorganisaties samen met tien hogescholen aan de slag om in heel Nederland leernetwerken wijkverpleging te realiseren. Zie het landkaartje op deze pagina. Dit jaar is er nog een nieuw leernetwerk bij gekomen. Inmiddels werken er al meer dan tweehonderd (wijk)verpleegkundigen en zestig hbo-v-docenten in samen. Maar ook cliëntenvertegenwoordigers vanuit cliëntenraden van thuiszorgorganisaties en/of regionale cliëntenbelangenorganisaties zijn erbij betrokken. In 2016 werden de meeste netwerken uitgebreid met mbo-opgeleide verpleegkundigen en verzorgenden. Dit alles is ontwikkeld met subsidie van het ZonMw-programma Zichtbare schakel - fase 2:
Opleidingsimpuls wijkverpleegkundigen. Het doel van de netwerken is om docenten en wijkverpleegkundigen met elkaar te laten werken aan hun deskundigheid en samen te reflecteren op het onderwijs en de praktijk. De focus in de deskundigheidsbevordering lag in 2016 op de volgende onderwerpen: - inwerken van nieuwe wijkverpleegkundigen - coachen van collega's door wijkverpleegkundigen - bevorderen van zelfredzaamheid en zelfmanagement - gezondheidsbevordering en preventie - multidisciplinaire samenwerking in de wijk.

OPSTELLEN WIJKPLAN

Kort na de start van deze leernetwerken gaven docenten en wijkverpleegkundigen in een vragenlijstonderzoek aan op welke competenties nog winst te behalen viel. Minimaal 25 procent van de wijkverpleegkundigen en 25 procent van de docenten gaf aan dat zij het opstellen van een wijkplan, het stellen van een wijkdiagnose en het maken van een wijkscan niet goed beheerst. Bij de docenten kwam daar nog samenwerken met zorgverzekeraars en ICT gebruiken voor communicatie met cliënten bij. Om te kijken of deze competenties zijn toegenomen, wordt later in 2017 dit onderzoek herhaald. Intussen is er veel in gang gezet. Zo zijn er regelmatig intervisiebijeenkomsten en workshops over professionele autonomie, zelfmanagement, opbouwen en onderhouden van sociale netwerken, wijkgericht werken en preventie. En de ervaringen laten zien dat de deelnemers positief zijn. Ze inspireren elkaar en er is meer aansluiting tussen onderwijs en praktijk. Zo nemen

This is a NIVEL certified Post Print, more info at http://www.nivel.eu

wijkverpleegkundigen deel aan de lessen, lopen docenten en studenten mee in de wijk en pakken ze gezamenlijk actuele thema's op.
Online focusgroepen met projectleiders, de voortgangsverslagen en de landelijke platformbijeenkomsten in voorjaar 2016, laten wel al zien waar de deelnemers het meest van leren: docenten en wijkverpleegkundigen vinden duo-bezoeken heel leerzaam. Deze helpen hen om hun deskundigheid uit te breiden over bijvoorbeeld het bevorderen van zelfmanagement. Ook krijgt het hbov- onderwijs een boost: docenten doen praktijkkennis op, raken geïnspireerd door het meelopen in de wijk en dat draagt weer bij aan de deskundigheid van de docenten.

MET ELKAAR OP PAD

Omdat wijkverpleegkundigen en docenten aangaven dat ze het maken van een wijkscan nog niet zo goed beheersten, wordt daar in sommige leernetwerken in samengewerkt. Een wijkverpleegkundige van zo'n leernetwerk: 'Door het maken van een wijkplan word je echt de verpleegkundige ván de wijk, niet alleen ín de wijk. Een docent vult aan: 'Je kent het aanbod nu ook echt. Vanuit de ervaring en contact met de instellingen in plaats van 'droog' op papier. Dit verwijst makkelijker door. Dat heb ik er van geleerd.' Ook het met elkaar op pad gaan, bevalt. Hogeschool Rotterdam deelt de ervaringen hierover in het boekje Twinning, tussen wijk en hogeschool. Wanneer docenten
hbo-v en wijkverpleegkundigen meelopen in elkaars
praktijk. Docent Yvonne Becqué vertelt daarin: 'Ik stel vooral vragen aan mijn 'twin' en de inzichten die ik opdoe geef ik vanzelfsprekend ook weer door aan de studenten die ik begeleid. Ik vraag waarom ze dingen doet, waarom ze voor een bepaalde aanpak kiest en of er nog andere mogelijkheden zijn. Ik denk dat het vragen stellen, doorvragen en het sparren met elkaar echt een meerwaarde is.'

TOEKOMST

Om het wiel niet telkens opnieuw te hoeven uitvinden, is er een werkplaats ontwikkeld waar vragen over, ervaringen met en concrete voorbeelden van leernetwerken wijkverpleging gedeeld kunnen worden. Hogeschool Saxion ontwikkelde namens het Landelijk Overleg Opleidingen Verpleegkunde een digitale werkplaats op het kennisplein van Zorg voor Beter. Hier is aandacht voor de vragen: Wat is een leernetwerk, voor wie is het, hoe zet je een leernetwerk op en hoe borg je dat? Omdat de netwerken onder de deelnemers aanslaan, willen de hogescholen de leernetwerken verankeren in het hbo-v-onderwijs. Zo wordt er nagedacht over nieuwe thema's en het betrekken van andere professionals en organisaties. Maar ook wat de financieringsmogelijkheden zijn voor na de subsidieperiode, zoals een budgettair neutrale uitwisselingsstructuur waarbij docenten deels in de praktijk werken en wijkverpleegkundigen deels in het onderwijs. Het NIVEL zal de leernetwerken in ieder geval in 2017 monitoren en evalueren, om te zien welke creatieve oplossingen leernetwerken vinden om ook op de langere termijn uitwisseling en samenwerking tussen onderwijs en praktijk te realiseren.

This is a NIVEL certified Post Print, more info at http://www.nivel.eu

Francke, A., Verkleij, K., Koopman-van den Berg, D.J.E.M. Leernetwerken wijkverpleging: samenwerking tussen docenten en wijkverpleegkundigen slaat aan. Tijdschrift Maatschappij en Gezondheid: 2017, 17(1), 28-30

WIJKVERPLEEGKUNDIGE JONAS LITJENS: 'IK ZIE DAT ER IN DE OPLEIDING VEEL MEER OVER DE WIJK GESPROKEN WORDT'

In welk leernetwerk participeer je?
'Vanuit Cordaan Thuiszorg in Amsterdam zit ik in het leernetwerk samen met Hogeschool Inholland. Een docent is gekoppeld aan studenten en loopt regelmatig met hen mee in het wijkteam. Dit zorgt ervoor dat de wijkverpleegkundigen, docent en studenten in een driehoek van elkaar leren en samenwerken.
Thuiszorgorganisaties Evean en Amstelring zijn ook aan het leernetwerk verbonden en die leren we nu ook kennen.'

Wat doe je zelf binnen dit leernetwerk?
'Vorig studiejaar ('15-'16) was ik de werkbegeleider van twee hbo-v-studenten die fulltime bij ons stage liepen. Nu ben ik projectleider. Eén dag in de week ging de docent met ons mee in de wijk Helmers/ Vondelbuurt. De docent vond het geweldig om achter de voordeur in de wijk mee te maken wat er zoal op je af komt als wijkverpleegkundige. Er ging voor hem een wereld open dat er zoveel verplaatst is van het ziekenhuis naar de wijk. Was er vroeger een ziekenhuisopname van drie weken, nu zijn cliënten vaak binnen een paar dagen al thuis. De wijkverpleegkundige speelt een belangrijke rol bij al de vragen en onzekerheden die op dat moment leven bij de cliënt. Deze bevindingen en eyeopeners geeft de docent weer terug aan de studenten op de opleiding.'

Wat doen en leren de studenten in het leernetwerk?
'Vorig studiejaar hebben we samen met het hele team, dus zowel de wijkverpleegkundigen, de docent en de studenten, gekeken wat we kunnen verbeteren in de zorg die we verlenen. We besloten de samenwerking tussen de wijkverpleegkundigen en de huisartsen in de wijk onder de loep genomen. De studenten hebben dit in hun praktijkopdracht van school op zich genomen. Uit hun nulmeting bleek dat wij wijkverpleegkundigen weinig contact met de huisarts hadden. En als we het hadden was het ad hoc en wisten de huisartsen ons alleen te bereiken in crisissituaties. Door dit onderzoek ben ik nu beter aan de huisarts gekoppeld, heb ik nu regelmatiger contact met de huisartsen en is het lijntje zeer kort geworden. Dit is niet alleen fijner werken, maar zorgt ook voor kwalitatief betere zorg voor de cliënt thuis. Het onderzoek van de studenten heeft zijn vruchten in de wijk dus afgeworpen en is niet in de la beland wat vaak gebeurt met onderzoeken voor school. Dat is volgens mij de meerwaarde van het leernetwerk. De studenten doen onderzoek en werken in de wijk en wij geven het onderwijs handvatten door docenten in onze keuken te laten kijken. Daarnaast hebben de studenten de luxe dat een keer per week de docent van school langskomt die hun helpt met de begeleiding en met hun opdrachten. Dat is bij een stage in het ziekenhuis wel anders.'

Zie jij al concrete veranderingen?
'Ik zie dat er in de opleiding nu veel meer over de wijk gesproken wordt. Door de opgedane kennis in het eerste project zitten meer casussen vanuit de wijk in het reguliere programma, is de minor Multidisciplinaire
samenwerking in de wijk opgezet en wordt tijdens de open dagen al aandacht besteed aan de wijk. Hier ben ik erg blij mee.'

This is a NIVEL certified Post Print, more info at http://www.nivel.eu

Welke uitdagingen liggen er nog?

'In het leernetwerk maken we nu ook een verbinding met het mbo-onderwijs. Mbo en hbo moeten sterker gaan staan en samenwerken, om zo uiteindelijk de gehele thuiszorg te verbeteren. Ik wil daarom ook mijn ervaringen met het leernetwerk delen met anderen. Dit doe ik onder meer vanuit mijn rol als Ambassadeur voor de wijkverpleegkundige van V&VN M&G. Mijn droom en hoop is dat de samenwerking tussen de opleiding en de wijk in de toekomst als vanzelfsprekend wordt gezien, en zo de gehele wijkverpleging in Nederland naar een hoger niveau wordt getild.'

FIGUUR

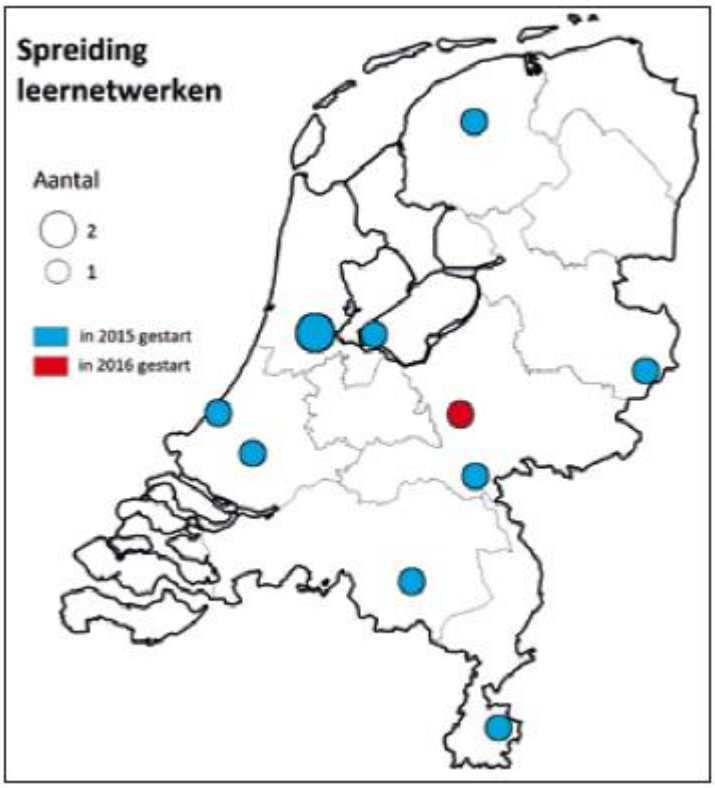

This is a NIVEL certified Post Print, more info at http://www.nivel.eu